

Zeitschrift: Annalas da la Societad Retorumantscha
Herausgeber: Societad Retorumantscha
Band: 46 (1932)

Artikel: Vers e rimas
Autor: Luzzi, Jachen
DOI: <https://doi.org/10.5169/seals-202971>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. [Siehe Rechtliche Hinweise.](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. [Voir Informations légales.](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. [See Legal notice.](#)

Download PDF: 05.05.2025

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

Vers e Rimas

da Jachen Luzzi

PRÜMAS RIMAS.

INCRESCHANTÜM.

Sul sulet in ma stanzetta
eu passaint darcheu Nadal,
bain dalöntschi da ma chasetta,
da meis char löet natal.

Nu poss star in cumpagnia
da meis chars e m'allegrar.
Bandunà eu stögl star quia
e dalet nu sa chattar.

O co eira que plaschaivel
otras voutas sco scolar,
cur a chasa ir pudaiva
culs amis a'm dilettrar.

1904.

PIGLIAND CUMGIÀ.

Sta adieu, chara val,
hoz part eu darchè;
scha'l cumgià eir fa mal,
la sort voul uschè.

Ma sco tuots teis infants,
chi't ston bandunar,
sper eir eu cha culs ans
eu possa turnar.

E scha que nu sarà
ed otr' ais ma sort,
almain üna eu sa:
ch' eu t' am fin la mort.

RETUORN.

Ans ed ans vaiv' el bramà
da pudair turnar a chà.
Bler soffert vaiv' el, pati,
cun spettar a gnir quel di.

Ma sperand vaiv' el pensà:
in ma chas' eu s-chaparà,
in ma val, meis comünet,
eu renasch a nouv dalet.

Fin cha 'l di füt lura qua,
ch' el in patria ais turnà.
Sper sa chà ün vi' l manet,
sün sunter' al pos lovet.

TARDA PLÖVGIA.

La choda plövgia, chi croud' uoss' amo,
vain massa tard,
las fluors oramai sun sfluridas gio
la granda part.
Ma plövgia choda il terrain lamgia sü,
cha novas fluors lura prüan ün di.

Eir chodas larmas suvent croudan gio
pür massa tard,
cur chars, chi al pos as mettettan gio,
nu dan plü sguard.
Ma larmas chodas il cour lamgian sü,
cha nouva vita in el 's sdaisda sü.

VERS L'UTUON.

Passà vi' ais uoss' il chod,
vents plü crüis as fan sentir.
Ah! l' utuon vain uossa bod,
massa bod cun seis spassir.

Föglias passas croudand giò
e las fluors spassittan vi'.
Ils utschels ston tour cumgià,
s' instradand gio vers mezdi.

Be las cratschlas fan lur vusch
qua e là amo sentir,
algordand cha zuond dastrusch
ais il temp dal sepulir.

«Fluors il prüm — lur' il spassir,»
ais adüna la chanzun.
«Per chi possa qua flurir,
sto ir tuot suot il fargun.»

L'ULTIMA FÖGLIA.

L' utuon ais quia
d' ün temp fingià,
e perquai via
la föglia sta.

Be tü föglietta
pendast amo
al ram suletta,
nu voust dar gio.

Föglietta sechada,
che 't po güdar
ch' al ram tachada
tü voust restar?

Cur gnüd' ais l' ura
 ch' ün sto partir,
 bain megl der lura,
 sch' ün spert po ir.

LA BANDUNADA.

Meis char ais i lontan, lontan,
 a's batter cull' armada,
 ed eu sun qua da quel di nan
 suletta, bandunada.

Sun sainza novas da meis char
 davo ch' el ais in guerra,
 plü pos meis cour nu sa chattar,
 d' anguosch' el bod as serra.

O lascha 'm, Segner, arrivar
 dad el ün segn da vita.
 Fa ch' eu bainbod poss' al branclar,
 l' algrezcha da ma vita.

E sch' el, o Dieu! füss già crodà
 sül champ in estra terra,
 seguir bainbod eu 'l stuvarà,
 in tschêl eu vegn a 'l vera.

1916.

BRAMA.

Turnar vuless eu, chara vallada,
 turnar ünsacura darcheu pro tai,
 in meis comünet, in quella cuntrada,
 d' la quala mi' orma nu 's stacha mai.

Là cultivar vuless tas champagnas,
 ta verda prada, teis champs da gran,
 e a l' aspet da tias muntagnas
 cuntaint mangiar da meis ajen pan.

DIS BEATS.

Tü guardast our da fnestra vi sül pra,
 pensand davo a temps passats,
 cur tü, giuvnet, giovaivast sün quel pra,
 't rodland intuorn cun oters mats.

O quantas fluors 't flurivan quella jà,
 in quels bels dis tant furtünats.
 Spassidas! schi! Tantüna sapchast gra,
 ch' eir tü hast gnü teis dis beats.

TURNAR.

Ingio tü vast,
 ingio tü stast,
 ta patri' uman,
 nun invlidar
 da tegner char.

Alura hast,
 cur plü nu sast
 che tour a man,
 ün lö per star
 a reposar.

SÜL BANKET.

Davant lur porta sül banket
 els staivan bler la saira.
 Els eiran giuvens, plain dalet,
 o temp da prümavaira!

Plü tard lur' eir in temp da stà,
 els staivan bleras jadas,
 tschantats sün lur banket prüvà,
 posand da strapatschadas.

Ed uossa stan els sül banket,
 vegliets, darcheu la saira,
 spettand chi suna il sainet
 per l'otra prümavaira.

I VAIN SAIRA.

I vain saira,
 il sulai va adieu,
 ed eu stuvrà 'm resolver
 e tour da quia cumgià,
 bandunar quaist ot
 splenduri dal sulai
 e turnar gio 'la val.

O meis cour, a suldüm
 tü perque nu 't surdar.
 Sast bain cha 'l destin
 da l'uman ais turnar
 gio da l'ot nella val,
 cur s'approssma la saira
 e 'l sulai va adieu.

1915.

AL SULAI.

O tü divin, benign sulai!
 I nu dà vita sainza tai!

Cur tü splendurast gio da tschêl
 ans par' il muond tuot bler plü bel.
 Dis grischs e s-chüurs s'invlida vi,
 quants mals hast tü fingià guarì!

A vegls e giuvens est bainvgnü,
 malsans e frischs tü drizzast sü;
 las bes-chas stess sast allegrar,
 las plantas fast tü prosperar.

O tü divin, benign sulai!
I nu dà vita sainza tai!

I NAIVA!

Che plaschair
a ver' a naiver;
be planin vain ella gio,
la naivetta pür' e netta;
sco lanina dad agnels
ella nina gio dals tschêls,
e lamin as mett' la gio
sülla strada, sülla prada,
cuvernand tuot la cuntrada
cun ün alv e vast sindal.

URAZIUN.

O vè, tü Segner benedi,
sta tü pro mai in s=chüra not;
e sta pro mai fin chi fa di,
ed eu nu tem ingüna not.

Sper tai, o Segner, aise cler,
quant grand' chi saja la s=chürdüm,
cur tü, o Segner, est dasper'
ingün nu santa plü suldüm.

SÜLLA PIZZA.

I.

Ais ti' orma sconsolada,
ais teis cour gnü attristà
in la vita agitada
d' hoz in vih o in cità,

Piglia vers ils munts la via,
sur la val, sü sur il god,
da cordöli, da fadia
liber 't saintast tü bainbod.

Là, immez la quietezza,
pasch darcheu tü chattarast;
e turnand gio da l' otezza,
sco renat at sentirast.

II.

Munts, meis munts! Infin ch' eu mour,
eu nu's poss mai invlida;
saimper brama qua meis cour
d' ir sü ot a's salüdar.

Sonchs mumaints eu n' ha vivü
sü pro vus in giuvn' età,
e pro vus eu sun currü,
cur meis cour eir' attristà.

Nel silenzi majestus,
chi lassü m' ha circundà,
cun meis Dieu be adascus
eu alura n' ha tschantschà.

Ed adün' eu n' ha chattà
nouva spranza e vigur,
e cuntaint sun returnà
giò 'la val, pro la lavur.

Munts, meis munts! Infin ch' eu mour,
eu nu's poss mai invlida;
saimper brama qua meis cour
d' ir sü ot a's salüdar.

III.

Cur s' approssma l' ultim' ura,
 cur meis ögls stan per s' serrar,
 sün meis munts voless alura
 eu ün sguard amo büttar.

Que am para, cha alura
 Dieu cun mai vegn' a tschantschar,
 e chi possa l' ultim' ura
 meis plü ot mumaint dvantar.

ALS INFANTS LADINS.

DORMA ...

Dorma, dorma, meis charin,
 o schi dorma sco 'n scortin.

Tü meis char, meis anghelin!
 O co t' am eu sainza fin!
 Vögliast, Segner, da contin
 perchürar meis infantin.

Dorma, dorma, meis charin,
 dorma bain in teis letin.

IL CHAVRERIN.

La stà ais a fin
 mas charas chavrettas,
 e vos chavrerin
 's lasch' uossa sulettas.

Impè da girar
 tras vals, sur muntagnas,
 stuvais uossa star
 in stall' in chadagnas.

Ed eu sül banket
in stüva da scoula,
attent e quiet
stögl star suot controlla.

Ma 'l di tuornarà
bain eir ünsacura,
ch'eu 'l corn sunarà
darcheu a bunura.

E nus returnain
sün verda cutüra,
bels dis passantain
in libra natüra.

D' INVIERN.

Juhui! la naiv,
la naiv ais quà!
ot sco la saiv
ell' ais fingià!

Uoss' svelt nanpro
las joslas, tschà!
E da qua jò
chi pigl' il flà.

«Our vi', our sot!
Mütschai davent!»
Ma sar Bardot
nu sta attent.

E Niculin,
tgnand mass' amunt,
fa ir seis pin
culs peis amunt.

«Mo tü toc nar!»
dà quel ün sbrai,
«nu sast manar
plü bain co quai!»

TUMASCH.

I.

Eu less chi gniss bod prümavaira,
 cha quaist imprendder füss a fin,
 e ch'eu pudess lur'ir in faira,
 sco ch'eu vuless, cun Men e Bin.

Uschè Tumasch, chi nu tadlaiva
 que ch'in sa classa gniss trattà,
 nel ultim banc suosdand sömgiava
 e tuot distrat eira dvanà.

Fin cha 'l magister üna jada
 dandettamaing clamet: «Tumasch!
 Di, chi cumanda noss'armada,
 lasch' uossa vera che tü sasch?»

E nos Tumasch: «L'arma — l'armada,»
 — Curdin sfarfat al scutta aint, —
 «vain da sar Ulric cumandada,»
 el sbraj' alura per quai aint.

II.

Tumasch nu maina plü la penna,
 a scoula ha'l fini dad ir;
 ingon va el davo la benna,
 que ais per el ün divertir.

Pacific va 'l davo sa via,
 schloppand la giaischla, cun seis brün,
 tschüvland fa 'l sü la mastralia,
 cuntaint salüda 'l a minchün.

Sur il cumün el contemplescha,
 fand üna posa, sia val;
 d'la bandunar el nu greescha,
 a l'ester sgür al gess que mal.

Vezzand seis munts e sa vallada
qua in splendur dal cler sulai,
si' orm' as saint' uschè beada,
el nu brattess cun gnanc ün rai.

III.

Che dschais, infants, da quaist Tumasch,
chi 's vain minch' an in scoula?
vais plü gudent ch' el 's lasch' in pasch
e fenda brav taglioula?

O vais vus gust da far cun el
insembel' na joslada?
Il di d' inviern ais uschè bel,
la via sco splanada.

Schi sü dimena, chi chi voul;
Tumasch a tuots condüa,
e da quai jò va que al svoul —
spettai ingiò 'l 'ns ardüa;

Impè da far la stort' indret,
va 'l sur il röven oura,
e l' ün e l' oter vain mez dschet,
las mattas s' rian oura.

Però vus dschais: Che mâ fa quai,
nus eschan giuventüna,
pür vè, Tumasch, nus giain cun tai
gudent güst amo üna!»

IV.

Tuot il cumün ais in travasch,
hoz parta la sudada;
intanter quels ais eir Tumasch,
e co ch' el fa parada.

El ais dafatta caporal,
 cun tuot ch'el nu savaiva
 avant, alch ans, che general
 cha noss' armad' avaiva.

«Adieu Tumasch!» s'od' a clamar
 bod qui bod là sün via,
 e tuot ils mats al vöglian far
 ün toc la cumpagnia.

Però Tumasch pacs plets hoz fa,
 el pens' a sa mammetta,
 la qual' el uoss' ha bandunà,
 laschand davo suletta.

V.

Nos bun Tumasch ais stat a faira
 e tuorn' a chasa plan sieu,
 cur chi cumainza a far saira,
 e'l cler sulai ais i adieu.

Giand be sulet davo sa via
 vezz' el l' utuon in god e pra.
 La föglia giascha per quai via,
 ils larschs colur han uoss' müdà.

Cajò nel fuond da la vallada
 hoz sul murmur fa l' En sentir,
 las cratschlas sbrajan sülla prada,
 il tschêl cumainz' a s' ingrischir.

«I vain inviern», el disch alura,
 «la naiv sarà uoss' eir bod quà,»
 e furtünà as saint' el cura
 ch' el riv' e vezza sia chà.

VI.

«Che fa Tumasch?» am dumandet
avant pac temp ün vegl ami.

«Nos bun Tumasch,» eu respondet,
«turnet da l' ester l' oter di.

Trais mais e'l stat aint ils affars
da seis pin Jon a Napoli,
vendand allà liquors, vinars
e giand cun pastas mincha di.

Però seis chars, seis comünet,
el nu pudaiva invlida;
plü ferma saimper in seis pet
dvantet la brama da turnar.

Ed ün bel di fa 'l seis fagot:
Adieu, sta bain, bel Napoli!
In mia val eu tuorn bainbod,
na per murir eu sun gnü quì!»

E l' Engiadina, nossa val,
mettet seis cour darcheu in pasch;
in seis prüvà löet natal
sco resüstà ais nos Tumasch.

PAC MAL.

Pür lasch' infant e nu cridar,
cha tü ta lezcha hast sbaglià,
e cha 'l magister at fa far
la fosa lezch' amo 'na jà,
que ais pac mal.

Tuot oter füss que, scha plü tard
ta lezcha gnissast a sbagliar,
e'l sbagl vezzessast massa tard,
cur plü nu's po rimediar,
que füss plü mal.

SÜ SUR IL GOD.

Be sul sulet,
 sü sur il god,
 ün pin creschet
 gualiv ed ot.

L'han bofs e vent
 eir bler squassà,
 e'l fraid suvent
 bod stramantà,

Schi ha 'l per quai
 giodü sül ot
 eir plü sulai,
 co 'ls pins gio 'l god.

IL TIEU.

Sül ur d'ün precipizi
 sta ün tieu sün spelm;
 in lö da far schnuizi
 el ais gnü grand e ferm.

Sco stand sün ota chanzla
 quaist bös-ch am vain avant;
 tras seis exaimpel tschantsch'el
 qualchos'edifichant.

Co ch'ün, pozzà sün splema,
 sta cunter a l'orcan,
 e stand sü sur la belma
 as resta ferm e san.

SÜL UR DAL LAVINER.

Dadour il god, sül cler,
 ün larsch sta be sulet
 sül ur dal laviner,
 e là dretsü restet.

Sco zarta plant' e 'l gnü
d'la naiv bod stenschantà,
a grips ha 'l eir stuvü
star cunter bleras jà.

Però minch' an la stà
darchè el as dozet,
ed el s' ha gulivà
ed inavant creschet.

Uschè ch' el ais culs ans
ün schlass, bel bösch dvantà,
ed uossa als umans
bainbod el servirà.

Cur chi sarà ün di
la punt da fabrichar,
el forse vain tschernü
per rivas colliar.

BAINBOD.

Plü chod
batt' il sulai,
bainbod
gnarà il mai,
il mai
cun sias fluors;
güvlai,
güvlai, vus cours!

VERS PRÜMAVAIRA.

Il sulai dà plü chod,
ed uossa bainbod
sto gnir prümavaira,
e fluors sun da vaira
darcheu sün il pra,
o temp tant beà!

Utschels fan retuorn
 e svoulan intuorn,
 chantand d' allegria,
 cha 'l fraid passet via,
 e ch' ais arrivà
 il temp plü beà.

L' uman va guardand,
 as ferm' admirand.
 Immez la bellezza
 invlid' el tristezza,
 e spranza, dalet
 el santa nel pet.

SÜ VERS L' OT.

Sü vers l' ot, vers il sulai,
 saja saimper vossa brama,
 da nudrir n' invlidarai
 in vos pet la soncha flamma.

Lura mai nu dvantarat
 povers vus sün quaista terra,
 fluors da cleger vus gnarat
 eir in gondas e sün glera.

NOUVAS RIMAS.

TINETTA.

Jon 'vaiv' üna marusa,
 Tinetta 'vaiv' la nom;
 füss ella statta prusa,
 schi füss hoz Jon seis hom.

Però la bella stria
tuot 'laiva cumandar!
Davo 'l sun da sa gîa
'vess Jon manglà sotar.

«Na, na, Tinetta mia,»
la dschet Jon ün bel di:
«voust tü sunar la gîa,
schi ais il bal fini.»

MALGIARETTA.

«Che t'impaissast, Malgiaretta,
d'ir perfin cun la charetta
a manar intuorn aldüm,
que't darà ün bun parfüm!»

«Che fa quai,» disch Malgiaretta,
«eir sch'eu vegn ün pa malnetta,
schi cun aua 'm poss lavar,
ch'eu nun ha da'm verguognar.

Na sco tschertas sfranzinellas,
chi's parfüman, as fan bellas,
e girand in vi', in nan
a lur nom onur nu fan.»

ALMANTANZAS DA STASCHIA.

«Uossa va'l darcheu a chatscha,
di per di, quaist tamberlan,
eu intant cun mia bratscha
starschinar sto sco ün chan,»
disch ün di duonna Staschia
a Madlaina, si' amia.
«E finida la chatschada
vezzarast che ch'el ha fat:
svalischà ma chaminada,
que sarà il resultat.»

A TRUN
(1424—1924.)

Pro Sant' Anna, sper gl' ischi,
radunats stan ils Grischuns,
onurar els vöglian qui
ils grands fats da lur babuns;
dals babuns, chi han gürà
da s' assister e güdar,
cha lur vals possan dvantar
ün asil da libertà.

Tschinchtschient ans sun passats vi,
ch' els gürettan que a Trun,
Vazerol füt lur' il di,
chi unit l' inter Grischun,
ed a Chalavain' alur'
han ils figls il güramaint
sancziunà cun sang bugliaint,
sper Fontana in onur.

Tras ils seculs han savü
els chürrar la libertà.
Inimis, chi han vuglù
l' imnatschar, han qua chattà
feghers grands da spiert e bratsch,
chi parar han bain savü,
nos pajais han protegü;
's regordai qua da Jenatsch!

Poss' il spiert da noss babuns
renaschentsch' hoz celebrar,
cha la via ils Grischuns
sapchan inavant chattar;
ch' els nu dvaintan mai vasals,
ed il s-chazi libertà,
cha dals baps avain jertà,
nu banduna nossas vals.

PRÜMAVAIRA.

I gnit prümavaira
 e tuot ais in flur,
 che pumpa da vaira,
 o dis da splendur!

Pigl' uossa la via,
 uman, our dadour,
 e lasch' allegria
 entrar in teis cour.

IN PATRIA.

I.

Qua sun eu uossa, chara val,
 darcheu turnà pro tai,
 in meis prüvà löet natal
 eu giod uoss' teis sulai,
 e sun cuntaint e consolà,
 ch' eu saint amo in mai,
 co ch' eu rest saimper collià,
 ma chara val, cun tai.

II.

In quaida not, ch' eu reposet,
 davo lung temp a chà,
 eu cun dalet n' ha lönych tatlà
 sül baderlar da l' aualet,
 chi passa tras il pra.

Bler da 'm quintar el ha savü
 da temps dalönych passats,
 da dis d' infanzia furtünats,
 ch' eu n' ha, giovand sper el, giodü,
 da tants mumaints beats.

VERS LA PIZZA.

Indorada dal sulai
 sta la pizza là in ot,
 e la bram' as sdasd' in mai,
 d' arrivar là sü bainbod,
 da turnar amo 'na jà
 sün meis munts, ingio, giuvnet,
 eu suvent m' ha rechattà
 e beà cun Dieu tschantschet.

SULAI D' INVIERN.

Gio nel bass domin' il frai,
 ais tschiera derasada;
 süll' otezza cler sulai,
 tuot la pizz' ais indorada.

Voust giodair la clerità,
 schi chamina vers l' otezza;
 hast sül ot tü t' inschnuoglià,
 tuorn' in tai darcheu fermezza.

E tü odast a clingiar
 suns celests tras l' orma tia,
 cha nu poust plü invlida,
 co chi 't maina eir ta via.

Gio nel bass domin' il frai,
 ais tschiera derasada;
 süll' otezza cler sulai,
 tuot la pizz' ais indorada.

A MEIS MUNTS.

Ch' eu part', o ch' eu possa turnar,
 adün' eu as sto admirar,

o munts majestus da ma val!
O pizza sainza congual!

Retuorn eu eir mez amalà,
subit ais il mal invlidà,
cur vez a 't schlantschar our dal god
a tai, ma pizza, vers l' ot.

E'm tocca darcheu da partir,
eu's vez sco amis a'm seguir.
Ingio chi am main' eir la sort,
cun vus stun lià fin la mort.

DEVOZIUN NEL GOD.

Qua suot quaists larschs, in lur sumbriva,
eu'm tschaint darcheu per reposar,
ingün fracasch qui nun arriva,
la quaida pasch a disturbar.

Be'n lam ventin va tras la ramma,
uschè amabel, quietant,
sco il respir dad üna mamma,
chi charezzescha seis infant.

E minchatant la melodia
d'ün utscheïn va tras il god,
ün chant, ch'exprima allegria,
ed al creader voul dar lod.

Pigliand alur' cumgià la saira,
sco our d'ün taimpel'm para d'ir,
sco sch'eu avess senti davaira
dal bap etern il sanch respir.

LA FÖGLIA CROUDA.

La föglia crouda
e va cul vent;
cur vain sa rouda
sto tuot davent.

Ûn di vain l'ura,
ch' eir eu e tü
in quaista dmura
nun eschan plü.

'Na port' as riva:
«L' eternità»,
tras quell' as riva
darcheu a chà.

MEDITAZIUN.

Be quels pacs dis. cha nus vivain sün terra,
almain ch' els füssan tuots serains e bels,
ais il giavüsch, cha sgür minchün rinserra
aint in seis pet, tuot brama qua dis bels.

Ma sainza plövgia nu madüra fria,
cuntin sulai stuvess tuot arsantar,
e scha noss' orma mai nu crida quia,
nu vain 'la sur la terr' a s' elevar.

EPÜR.

Cun plövg' e naiv passet la stà,
il chod sulai d' inrar s' musset.
Epür bels früts in quantità
la mamma terr' ans regalet.

Eir blers umans han pac giodü
dis da sulai in vita lur,
in plövg' e vent els han vivü,
epür spans our han bler' amur.

1 9 3 0.

Ûn piglia darcheu cumgià,
el va e nu tuorna plü.
Sün porta già l' oter sta,
ch' el saja a tuots bainvgnü.

Pudess el a tuots portar
sandà e la pasch dal cour.
Dal rest, che vulain nus far?
Sco l' ais il stuvain nus tour.

ANNIVERSARI.

Tschinquanta n' ha eu hoz cumpli,
co cha la vita passa vi!
E quant ais oter arrivà,
co que ch' eu 'm 'vaiv' imaginà.

Ma alch adün' am fa cuntaint,
ch' eu n' ha mantgnü meis s=chüd glüschaint.
Ch' inguotta nu 'm pudet sgobar
e cha mi' orma sa svolar.

Perque schi sajast ingrazchà,
Etern, chi tuot hast ordinà.
E fin l' ultim, o lascha 'm tü,
la forza da svolar in sü.

CUR CHI CROUDA LA FÖGLIA.

Che, vast davent föglietta?
 Vast tü fingià a chà?
 Apain' üna pezzetta
 at hast fermada qua.

«Il bap am ha clamada,
 eu stögl uoss' tour ed ir;
 cur l' ura ais rivada
 gnarast tü am seguir.»

ILS MORTS.

Ils morts stan bain,
 els sun a chà;
 intant nus giain
 amo errand
 sün terra qua,
 e nu savain,
 che chi ans sta
 amo avant,
 fin ch' arrivain
 eir nus a chà.

1. XI. 1930.

A LA PIZZA.

O pizza, pizza!
 Munts majestus!
 Da vus, da l' otezza
 ans vain l' agüd,
 ans vain la fermezza,
 sustegn e salüd.
 Eterna pizza,
 munts majestus!

1931.

A MIA MAMMA.

Tas chanzuns, o chara mamma,
cha tü m'hast suvent chantà
cun ta vusch tant cler' e lamma
eu nun ha plü invlidà.

Eir scha tü dalönch fingià
dmurast vi sün tschela riva,
massa bod m'hast bandunà,
in meis cour est amo viva.

SÜL TSCHIENTAVEL ANNIVERSARI DA LA MORT DA HEINRICH PESTALOZZI.

17 favrer 1927.

Bap amuraivel füttast tü
a blers, blers povers infantets;
hast per lur bain e per lur drets
tuot tia vita cumbattü.

A teis bainstar nun hast pensà.
Fin cha teis ultim di füt gnü
güdar als povers hast vuglù
cun cour tuot plain da charità.

Amur da Cristo eir' in tai;
ad El hast tü sco pacs segui,
ad El, chi 'ls plets tschantschet ün di:
«Laschai 'ls infants gnir nan pro mail!»

Perque teis nom ais benedi;
adün' as tschantscharà da tai;
teis far dal bain ne hoz ne mai
smanchè po gnir sün terra qui.

A GIACHEN CASPER MUOTH.

Poet rumantsch!
 Tü vair grischun!
 Co'ns batt' il cor
 pro'l tun sonor
 da ta chanzun.
 Sco tü ingün
 nun ais stat bun
 da dechantar
 il vegl Grischun
 e'ls nöbels fats
 dals antenats.
 Perque rumantschs,
 seis chant tadlai!
 Nos Muoth surtuot
 n' invlidarai!

VI. 1922.

IN MEMORIA DA FLURIN GRAND.

† 23 december 1926.

Per saimper stüzz' ais uossa ti' ögliada,
 e tü nu vezzast plü il cler sulai;
 la s=chüra fossa as avrit per tai
 là sül sunteri aint immez la prada.

'Na trista nov' ais que per ta vallada;
 plü d' ün s' inclina müt, pensand per sai,
 cha 'l pövelet rumantsch perd' hoz cun tai
 ün hom dals plü da vagl' our d' sa raspada.

Sco tü han pacs la lingua da la mamma
 tgnü in onur e cultivà, ans dand
 stupendas oubras fin in ot' età.

Perque nos pövel nu t' invlidarà;
 per nossa val tü vivast inavant,
 fintant ch' ün per nos pled matern s' inflamma.

PRO LA MORT

DA REV. OTTO GAUDENZ.

11 avuost 1927.

Uossa est tü i a chà,
pos etern hast tü chattà;
liberà dad ogni fasch
poust posar in quaida pasch.

Lavurà e cumbattü
hast, fintant tü füttast qui,
bler per nos rumantsch prüvà;
ta memoria restarà.

A CUSS. NAZ. ANDREA VITAL

in occasiun da seis 75 avel anniversari
11 settember 1930.

Settantatschinch hast uossa tü cumpli,
amo in forza e giodand sandà,
sco hom chi 's ha fidelmaing dedichà
al bain da sia patri' amada qui.

E bler hast tü pel pled tant benedi,
cha nossas mammas han a nus mussà,
cun grand' amur prestà e lavurà
da giuvn' età innan fin a quaist di.

Que nossa val nu po mai invlidar.
E'l pövel dals rumantschs ais debitur
a tai recognoschentscha per adüna.

Intant da cour at'lain nus giavüschar
amo blers ans containts in la splendor
dal benedi sulai da l'Engiadina.

IN MEMORIA

DA GIAN FADRI CADERAS.

1830—1891.

Sül vegl sunteri là sün quell' otezza
 tü posast già dalönoch innan, poet;
 ma que cha hast s-chaffi at survivet
 sco ouvra penetrada da bellezza,

La quala ais comprova d' la pürezza
 da que cha resentivast in teis pet,
 chi muossa, cha tü eirast vair poet,
 degn serviaint nel regn da la bellezza.

L' exaimpel teis poss' animar adüna
 ils noss a tegner ot ils ideals
 e que chi eira sonch als pardavants,

Ch' els, in vendschand la feivra marenghina,
 cumbattan per ils bains spirituals,
 in dand exaimpels grands a lur infants.

1930.

VERSIUNS.

SÜN ALAS DAL CHANT.

Heine.

Sün alas dal chant, amada,
 at port eu dalöntschi d'avent,
 al Ganges, in soncha cuntrada,
 là sa eu ün lö stupend.

Nel cler quiet da la glüna
 sta là ün giardin florizant.
 Las fluors da lot lur sourina
 cun brama là spettan gnand.

Violas as tschögnan e scuttan,
in sü vers las stailas guardand,
las rösas chosas amablas
stan aint ill' uragli' as quintand.

Las scortas, prusas gazellas,
dand sagls, vegnan pro a tadlar;
lontan ün oda las uondas
dal flüm, il sonch, a passar.

Là via suot üna palma
vulain nus lur' ans plachar;
spirain amur là e calma
e sömme beà 'lain sömgia.

1915.

IL PIN DAL NORD.

Heine.

Ün pin sta sul suletischem
nel nord, sül ot tuot schnüdà,
s' cupidand; in alba cuverta
da glatsch e da naiv e 'l plajà.

El sömgia dad üna palma,
chi lontan aint il oriain
tuot sul' e mütta s' attrista
sün spelm nel sulai ardaint.

CUMGIÀ.

Heine.

Da lö a lö stost viagiar,
nu sast nemain perchè;
tras vent tü odast at clamar
e volvast stut teis chè.

L' amur, cha tü hast bandunà,
quel pled tant dutsch clamet:
O tuorna spert meis char amà,
tü unic meis dalet.

Ma inavant! Nu poust fermar,
posar nu das-chast tü;
que cha tü vaivast uschè char,
revair nu dessast plü.

SCHI LASCHA COUR ...

Heine.

Schi lascha, cour, uoss' ta fadia
e tia sort prov' a portar.
Il mai chi vain, quel tuorn' at dar,
que cha l' inviern fet spassir via.

E quant amo ais degn da brama!
E 'l muond, quant bel amo da vair!
E cour, tuot que chi 't fa plaschair,
schi, tuot, o cour, meis cour, pür ama!

L' ASRA.

Heine.

Mincha di, cur gniva saira,
dal Sultan la bella figlia
giaiv' a spass sper la funtana,
ingio albas auas sflatschan.

Mincha saira s' rechattaiva
il giuven slav sper la funtana,
ingio albas auas sflatschan;
mincha di plü sblach dvantaiv' el.

Üna saira la princessa
vain vers el spert al tschantscha:
«Vögl savoir co tü at clamast,
tia patria, tia schlatta!»

Ed il sclav sün que responda:
 «Mohamed eu sun, da Yemen,
 e ma schlatta sun quels Asras,
 ils quals mouran cur chi aman.»

1911.

IL GIUVEN MARINER.

Hebbel.

La barcha metta vela,
 ferm batta laint il vent;
 ais l'ancra levigiantada,
 tut aint la dretta strada,
 va que sco 'l vent davent.

L'utschè da mar là svoula,
 fand girs intuorn il mast,
 il chod sulai splendura,
 peschins van sco 'n malura
 nodand intuorn il giast.

Vess jent eir fat viadi,
 furtüna sgür ch'eu fess.
 D'età amo giuvnetta,
 be 'l viagiar 'm diletta,
 ingio, que m'ais istess.

1912.

DUOS VIANDANS.

Hebbel.

Ûn müt va tras il muond,
 ün pled Dieu 'l confidet,
 ch'el s'explicar nu sa
 e dir be pudarà
 ad ün ch'el mai nu vzet.

Ûn suord va tras il muond,
 Dieu svest al dschet dad ir.
 L'uragl' ha quaist züglià
 e tschel ils levs serrà,
 infin cha's vair pon gnir.

Il müt alura tschantscha,
 il suord quel od' il pled,
 e spert saran szifrats
 ils s=chürs, divins custabs,
 cha l'infinet als det.

Cha'ls duos ün di as chattan,
 umans, urai cuntin!
 Cur tuots, giand bandunats,
 l'ün l'oter s'han chattats,
 Minchün ais al destin.

1914.

MORT NELLAS SPIAS.

Liliencron.

Our in ün champ, sün fluors e spias,
 giasch'ün sudà na stat chattà.
 Duos dis fingià e nots cun sias
 bain greivas plajas, na faschà.

Stendschand da said, in feivr'ardainta,
 spirand a fin cul cheu stort sü.
 L'ultim retrat ad el s'preschainta,
 cun ögls rumpants el guarda sü.

La fotsch nel gran dà la fruschlada.
 El vezz' il lö chi l'ha nudri;
 adieu, adieu, o ma vallada,
 e sbass' il cheu ed ais sparti.

1915.

LA FÖGLIA.

Leopardi.

Dal ram distachada,
 föglietta sechada,
 inua vast tü?
 Dal bös=ch via là,
 ingio eu sun nada,
 il vent m'ha sdrappà;
 davent vegn sofflada,
 dal god in champagna,
 da la val in muntagna,
 adüna girand,
 tuot il rest invlidand,
 rivarà eu la via,
 ingio mincha chosa
 sül muond va finir;
 la föglia da rös'
 e d'urbaj' eir ston ir.

1913.

SPARTIDA.

Gertrud Pfander.

Seis frunt eu sves n'ha süantà,
 eu sves l'ha miss aint il vaschè,
 e fin l'ultim eu sun restà
 sainza tremblar dret sü cul chè.

Uoss'ais a fin, eu das=ch tremblar,
 el ha seis pos, nu vezza plü.
 Uoss', forza, poust am bandunar,
 divina forza, va eir tü!

Uoss'vögl in schnuoglias eu'm büttar
 e vögl dar our'ün sbrai —
 ün sbrai, ch'in tschêl sto rebombar,
 quant ot e vast cha'l tschêl eir saj'.

1912.

ED EIR ...

Hesse (imitaziun libra).

Ed eir scha 'ls dis sun fraids e s=chürs,
e naiv' e naiva da cuntin,
stain pür allegers, eschan sgürs,
ch' ün di l' inviern sto ir a fin.

Ed eir scha'l muond giasch'in s=chürdüm,
e regn' anguoscha d' ogni vart,
inclur zoppà ard' üna glüm,
chi cler il muond fa bod o tard.

IV. 1917.

SUR NOT.

Hermann Hesse.

A l' ur dal god staiv' il cumün,
quiet fingià, sainz' üna glüm,
e tuot durmiva clos e bain,
sco schi nu füss da far cun fain.

Eir sch' eu bramaiva da posar,
passet eu tras sainz' am fermar,
ne a l' hotel, ne pro Andry,
els vessan sgür gugent rivi.

Dadour cumün lur' in ün pra,
in ün pierl d' fain eu m' ha büttà.
Che sön beà! Aint pro Andry,
plü bain eu sgür nu vess durmi.

LAS GUARDGIAS CHI CHANTAN.

Carl Spitteler.

Sper l' Uetliberg nel Zürigais
'na veglia tuor da puolvra ais.
Sar Cavaluzz', il comandant,
trais homens metta là davant.

Qua staivat uossa, saperlots!
dal tuot quiets, e na far mots,
insch'na, sch'eu's tschüf, povrets savai,
as vaja mal, sün que's laschai.

Alura va'l our dal stradun
a tour' na fracla da quel bun;
baiv' ün bacher o fors' eir plü —
'na melodi' il sdaisda sü.

Sco chant dad anghels in ün cor,
strasuna que nan da la tuor,
ed el nu po plü dubitar:
Las guardgias tschert stan a chantar.

Chi galoppand vain be al sprun,
güst sco la bisch' aint dal stradun?
«Il prüm da tuot as di eu quest:
trais dis minchün va in arrest!

Que'm füss 'na bella, schi davair',
ma üna dit, less eu savair:
Da che's laschais vus surmanar
cun star sün guardgia da chantar?»

«Sar comandant,» disch ün dals trais,
«la gio, qua sta meis char pajais;
eu il proteg cun meis schluppet,
co nu stu vess que'm far dalet?»

«Sar Cavaluzz'» disch il seguond,
 «vezz' El la chasa là in fuond?
 Qua tschern eu svesse meis set signuors,
 perque gugent eu fetsch meis cuors!»

Il terz, quel disch: «Plaschair eu n' ha
 vi d' la mandura da sudà;
 que ais ün gust qua da servir,
 ch' ün sto güvlar, che 's voula dir?»

Ma 'l Junker sbraja: «'Lais taschair!
 La disciplin' ais prüm dovair!
 Spettai, pluoglius, ch' eu 's muossarà!»
 E, blastemmand, el pigl' e va.

La sair' alura pro 'l magöl
 disch sar Lafond, schmachand seis ögl:
 «Che diavel mâ ha nos major?
 El ria hoz uschè da cor.

Chantin' e tschüvla, barbottand
 aint in sa barba minchatant?»
 Sar Cavaluzzi doda que,
 tschüff' il magöl e sagl' in pè:

«Meis char cusdrin Immanuel,
 vegl magistrat e colonnel,
 sch' ün ha l' onur da cumandar
 aqui pro nus tal militar

Da schlass vaschins plain dignità,
 ils quals ingün nu sgobarà,
 da quels sfarfats ch' ün sto punir,
 siand far guardgi' ais divertir,

Ingio 'l plü miser cha chattais,
 ün ideal ha nel pajais —
 Tscha! Sü, impringias! In vardà,
 da nu 's legrar füss qua puchà.»

IL GIAVÜSCH DA HERACLES.

Carl Spitteler.

«Eu 't vögl permetter ün giavüsch,» dschet Zeus,
il rai dals dieus d' Olymp, a Heracles,
seis figl il plü amà. Quaist cumanzet:

«Eu am giavüsch ün isolà chastè
sün munt spelmus; giosom intuorn il munt
müraglias triplas; guardgias süls mürs;
davant ils mürs ün lad, profuond fossà.
Meis cour ais nempe reservà, retrat,
e da fügen que ch' ais comün eu am.

Però dal schler da quaist meis sul chastè
dess sotterran ün vout dal tuot zoppà
condüer nel pajais uman, acciò
cha mincha saira, fatta la lavur,
set giasts tschernüts as tschaintan a ma maisa.
Lavur farguna l'üert da la furtüna,
ma nöbels giasts orneschan quel cun fluors.»

Serrand ils ögls tadlet que Zeus, il bap,
lur' a las parzas cumandet: «Chatschà 'm
quaist qua in not e sclavitü, e sün
sas vias büttai our' ün ampla part
da verms lernaics: Vipras, porchs sulvadis,
utschels spüzzus, draguns e scorpiuns.»

Cur Heracles, d' las rabgias, il bab fos
lur' achüset pro 'l tribunal dals dieus,
«char figl,» dschet surriand il rai d' Olymp,
«ninar sün chammas faraonicas
nel trun, sco 'n dieu, e tgnair lontan da sai
tuot que ch' ais bass, sa mincha corunà,

Ma sco famagl servir in stalla d' augias,
intuorn marmaglia, insuos-chà, spreds-chà,
epür il frunt eroic, dür, glüschaint,
cul cheu mâ nö sbassà, tgnair ot drizzà —
que oters nu sun buns; que stoust far tü.»

DASPER IL VADRET.

Nietzsche.

Intuorn mezdi, sül prüm
 cur sün la pizza vain la stà,
 la matta culs ögls stanghels, chods,
 qua ella tschantscha eir,
 ma nus v e z z a i n be seis tschantschar.
 Seis flà sort'oura sco il flà d'ün amalà
 in not da feivra.
 Il munt da glatsch, il god, l' aual
 risposta eir la dan,
 ma nus v e z z a i n be la risposta,
 siand plü svelt vain gio dal spelm
 l' aual, sco ün salüd,
 e sta sco alb pilaster qua
 trembland, increchantus.
 E 'l pin plü s=chür amo e plü fidel
 el para co uschgliö,
 e tanter glatsch e grippa morta, grischa,
 dandet sort'oura ün glüschir — —
 ün tal glüschir vezett eu già: L' am disch. —

Eir l' ögl dad ün hom mort
 vain bain amo 'na jada cler,
 scha plain cordöli seis infant
 il brancla, tegn' e 'l bütscha;
 amo 'na jà bain tuorna inavo
 la flamma da la glüm,
 e cun ardur l' ögl mort
 el tschantscha, disch: «Infant!
 O char infant, tü sast, ch' eu t' am!»
 E tuot chi tschantscha qua glüschind — glatscher,
 l' aual, il god —
 cun sguards qua il medesim pled:
 «Nus at amain!
 Infant, tü sast cha nus t' amain, t' amain!»

Ed ella,
 la matta culs ögl stanghels, chods,
 ils bütscha plain cordöli,
 adüna plü fervent
 e nu vould ir;
 la soffla be seis pled sco 'n vel
 our da sa bocca,
 seis pled tant trist:
 «Il meis salüd ais tour cumgià,
 meis gnir ais ir,
 eu mour giuvnetta.»

Qua taidla tuot intuorn,
 respir' apaina;
 ingün' utschè
 nu chanta plü.
 Qua passa que
 sgrischind, sco ün
 straglüschi sur tuot la pizza.
 Qua pensa tuot intuorn
 e tascha. — —

Intuorn mezdi füt que,
 intuorn mezdi, sül prüm
 cur sün la pizza vain la stà,
 la matta culs ögl stanghels, chods.

CRETDA DA PRÜMAVAIRA.

Gottfried Keller.

I va sün terra 'na legenda
 sco d'üna fluor l'odur intuorn,
 sco plant d'amur chi nun as renda,
 va ell' in di e not intuorn.

Que ais il chant dad üna lia,
 chi pasch, furtün' als pövels dà,

d'ün temp beà, chi tuorna quia,
müdand il sömmi in vardà.

Ingio units tuots pövels uran,
invers ün rai, Dieu e pastur,
da dis finalmaing, chi procuran
als grands profets dret in splendor.

Alur' verguogna qua daraja
be ün' amo, ed ün puchà:
Nel pet l'invilgia chi nu craja
e tuot per sömmi nar tgnarà.

Chi quella spranza büttet via,
e malamaing dat sü la ha,
quel megl der mai naschü füss quia:
Vivaint el dmur' in fossa già. —

PASCH SÜN TERRA.

Conrad F. Meyer.

Cur cha 'ls pasters in not clera
sün quels plets da l' anghel gettan,
tras la bassa port' entrettan
pro la mamma e l' infant,
gio dal tschêl stailà il chant
d' allegria rebombaiva,
inavant nel muond clingiaiva:
«Pasch sün terra! Pasch sün terra.»

E daspö quaista clamada,
quantas voutas spantanada
da las furias da la guerra
füt la terra cun sang chod!
Quantas jà in soncha not
gniv' il chant gio da l' otezza
implorand cun intschertezza:
«Pasch sün terra! Pasch sün terra!»

Ma eterna per furtüna
 ais la cretta, cha adüna
 il plü flaivel qua sün terra
 nu succomb' al scelerà;
 tuot il mal, chi nascha qua,
 da güstia testificha,
 ed ün regn as edificha,
 chi la pasch voul sün la terra.

Fuorma pigl' el ünsacura,
 sonch uffizi ha 'l alura;
 na plü armas per la guerra,
 spadas d' fö batt' el pel dret;
 cun cour nöbel aint il pet
 figls da forza sü floreschan,
 e lur tubas strasuneschan:
 «Pasch sün terra! Pasch sün terra!»

L' INVIERN.

J. P. Hebel.

Che, han in tschêl pingola vnal?
 Els büttan gio sco cul scussal,
 sün tuots ils üerts e süllas chà;
 co cha que naiva, guard' ün pà!
 E bleras chargias sun amo
 casü tuot prontas per gnir gio.

Ingio ch' ün hom sün via va,
 eir el pingola ha cumprà.
 Sün sia rain port' el davo,
 e sül chapè, giand que ch' el po.
 Che cuorrast, di, tü pover nar?
 Nu sarast stat a l' involar?

In tuot ils üerts, in gio, in sü,
 chapütschas ils spizzats han sü,

ed els stan qua sco tants signurs,
 chi 's crajan d'esser plü co purs.
 Eir sül nuschèr la naiv 's plachet,
 e 'l tet baselgia alv dvantet.

Ingio ch' ün guarda, tuot be naiv,
 nu 's vezza via, gnanca saiv.
 Plü d' ün semin gnit cuvernà,
 sta nel terrain bain conservà.
 Ed eir schi naiv' amo daplü,
 vain eir per el la Pasqu' ün di.

Plü d' ün splerin giasch' uossa là,
 aint il terrain, bain preservà.
 Tuot quietin e sainza plant
 seis di da Pasqua sta 'l spettand.
 Eir schi va lönch, ün di quel vain,
 intant el dorma clos e bain.

E cur la prümavair' ais qua,
 e chod sulai splendurirà,
 alur' as mouva nel terrain,
 il linzöl alv sparir vezzain,
 e dapertuot, in pra e god,
 que prüi' e crescha di e not.

Qua svoula pro ün pasleret,
 rovand alch miclas, il povret,
 guard' oura chi fa gnir puchà,
 già d' her innan nun ha 'l mangià.
 Tuot oter tuna la chanzun,
 che, cur cha 'l gran ais a mantun!

Qua! Eir als oters stoust laschar,
 e cur hast fam post tü turnar.
 Id ais sco disch il testamaint:
 «Els mai nu semnan, nu fan aint,
 epür, il bap etern nels tschêls
 spisgiainta saimper eir ad els.

DA DALÖNTSCH.

Mörike.

O sofflai, chars vents da la daman!
Pleds d'amur invi', innan portai!

EL.

Our dadour cità, ingio partittast
sün il mül, cun quels chi 't cumpagnaivan,
stun eu lungas uras in tristezza,
sco ün spiert, chi da cler di s'palainta.

ELLA.

Ne dalet nun ha eu, chi 'm daletta,
ne cordöli, chi uschè am doula,
co be quel, cha tü a mai t'impaissast,
co be quaist, cha tü nun est eir quia.

EL.

Ais'na peidra, cha cul pè tokettast,
ün utschè, chi at cognuoscha forsa,
dir eu 'less a mincha cramarina,
sül marchà cridar dadot pudess eu.

O sofflai, chars vents da la daman!
Pleds d'amur invi', innan portai!

EL.

Dess eu vaira, cha 'ls cumpagns'm cuffortan?
Mâ cuffort savettan dar allegers.

ELLA.

Poss eu 'm confidar a mas amias?
Cun invilgia mez am deploressan.

EL.

Nella sal', ingio la sair' els baivan,
 üna bella matta là chantaiva;
 eu però nu get aint illa sala,
 sco 'n utschè blessà sulet eu staiva.

ELLA.

Sülla lobg' am trettan tschellas mattas:
 «Vè, o vè e guarda ils bels giuvens,
 chi suot via passan cull' armada!»
 Cunter vögl' eu get, cun trist' ögliada.

O sofflai, chars vents da la daman!
 Pleds d'amur invi', innan portai!

EL.

La culana d'ambras, cha portaivast
 e pigliand cumgià am regalettast,
 milli voutas mincha di la schmach eu,
 milli voutas mincha not al pet eu.

ELLA.

La clochina qua a la chadaina,
 eu al pet nu das-ch uoss' plü la tegner,
 dad inchant d'amur eu dvaint tuot stuorna;
 il profüm d'amur am fa ir via.

EL.

Üna saira, ah, sün mia schnuoglia
 eu at tgnet branclad' e t' ha bütschada.
 Üna negl' in teis chavels fluriva,
 frais-chs ventins aint da fanestr' entraivan.

ELLA.

Hoz in let, cur chi chatschaiva l' alba,
eu, posand, a tai meis char pensaiva:
Qua bütschet eu, sco cha tü am bütschast,
l' agen bratsch, spondand amaras larmas.

S' quietai, vus vents da la daman!
A manvagl daman darcheu sofflai!

CUR CHI PLOVA.

Attenhofer.

I dà umans, chi chantan!
Umans, chi chantan, schi, schi!
E sun cuntaints e rian da cour.
Quant curius cha que ais e commova,
ch' ün sto bod largiar las larmas,
schi 's od' a chantar e coura la plövgia
crouda da bel cuntin, e nel cour
aise s-chür e da la not
nun as vezza la fin.

L' ANÈ RUOT.

Eichendorff.

Nel fuond d' üna vallada
ün vegl muglin eu sa,
sparid' ais mi' amada,
chi abitaiva là.

La dschet da 'm star fidela
ed ün anè am det,
dvanter lur' infidela,
l' anè per mez rumpet.

Sunand davo las vias
 less ir dalöntschi da qua,
 chantar mas melodias
 ed ir da chas' in chà.

Sco cumbattant in guerra
 eu bram dad ir bainbod,
 am reposand per terra
 pro 'ls fös in s-chüra not.

Od eu ad ir la rouda,
 nu sa eu, che ch' eu less —
 ma brama füss, ch' eu moura,
 alur' eu pos avess.

A LA SPRANZA.

Hölderlin.

O spranza, dutscha, tant buntadaivla!
 chi nu spredschat la chasa dals attristats,
 e servind gugent, o nöbla! regnast
 tanter mortals e pussanzas dal tschêl;

Ingio est? pac eu vivet, ma fraid respira
 ma saira già. E quiet, sco sumbriva,
 eu sun già qui; e sainza chant già
 dorma il cour spaventà aint il pet.

In verda val, ingio cha 'l frais-ch aualet
 murmur'ogni di gio dal munt, e l'amabla
 clav am flurescha nel di d'utuon,
 là in la quietezza, graziusa, eu 't vögl

Tscherchar, o cur cha a mezza not
 la vit' invisibla as sdaisda nel god,
 e sur mai las saimper allegras
 fluors, las florizantas stailas, glüschan.

O tü, figlia da l' eter! cumpar' alur'
 our dals üerts da teis bap, e nu das-chast
 furtüna mortala m' annunziar,
 fa be cun immortal tremblar meis cour.

CHANZUN

DAL DESTIN DA HYPERION.

Hölderlin.

Vus giais cussü in la glüm,
 sün lamas vias, beadas genias!
 Ajer glüschaint divin as
 mouva liger,
 sco la dainta d' artista
 sonchas cordas.

Sainza destin, sco l' infant chi
 dorma, spiran ils essers celests;
 cast preservà
 in butun be modest
 saimper flurescha
 ad els il spiert,
 e 'ls ögls d' beadentscha
 guardan in quaida,
 eterna clerezza.

Ma a nus nun ais dat
 inglur ün lö da posar,
 i passan, i crodan
 ils povers umans
 orbamaing dad üna
 ura a l' otra,
 sco aua büttada
 da spelma a spelma,
 ans a la lunga gio nel intschert.

PLANT DAL BESCHÈR.

Göthe.

Là sü sün quella muntagna,
qua stun eu millas jà,
pozzà mumaints sün ma crotscha,
e guard sün la val gio qua.

Lura vegn eu davo mia scossa,
chürada da meis chanet.
Sun gnü in gio, nu sa svesa
da dir co cha que dvanet.

Ornà da bellas flurinas
tuot plain ais quia il pra.
Las clej, e nu sa nimia
a chi las dar vögliarà.

Ed in plövgia, vent e tempesta
eu stun suot il bös-ch qua e spet.
La porta là resta serrada;
malavit' eu sömgiet, be sömgiet.

Ûn arch San Martin as dozza
bainschi là sur quella chà!
Ma ella davent ais ida,
partida dalöntschi da qua.

Dalöntschi nel pajais e via,
chi sa, fors' eir sur il mar.
It, bescha, passai speravia!
Trist uoss' il beschèr sto restar.

QUIETENZA SÜL MAR.

Göthe.

Quietezza regn' in l' aua,
sainz' as mover pos' il mar,
ed il barcharöl s' attrista,
in vezzand tuot glisch il mar.

Da ninglur ün vent s'avanza,
 tristilenzi suosda sü.
 In l'immensa lontananza
 nun as mov' 'ün' uonda plü.

CHANZUN DAL VIANDAN LA NOT.

Göthe.

I.

Tü, chi est dal tschêl cüssü,
 Led, dolur, tuot pigliast via,
 ed a quel chi soffr' il plü
 dubelmaing cuffortast quia,
 ah, mi' orm' ais stanglantada!
 E perche dolur, dalet?
 Pasch bramada,
 Vè, o vè aint in meis pet.

II.

Sur tuot la pizza
 ais pasch,
 nels pins fastizi
 tü hasch
 apaina d' ün soffel plü;
 ils utschlins tuots taschan nel god.
 Pür spetta, bainbod
 posast eir tü.
